

Évközi 16. vasárnap

Bölcs 12,13.16-19

„Igaz legyen emberszerető”

Mert sem Isten nincs rajtad kívül, aki mindeneknek gondját viselné, úgyhogy bizonyítanod kellene, hogy nem ítéltél igazságtalanul, sem király, sem fejedelem nem állhat eléd azok miatt, akiket megbüntettél. ... Hiszen igazságosságodnak hatalmad az alapja: mivel mindennek ura vagy, mindent kímélhetsz. Erődet csak akkor mutatod meg, ha nem hisznek hatalmadban, és megbünteted a dacot azokban, akik ismerik hatalmadat. Bár hatalom van a kezében, szelíden ítélsz, és nagy kíméléssel vezetsz bennünket; mert a hatalom rendelkezésedre áll, mihelyt akarod. Ezzel a bánásmóddal arra tanítottad népedet, hogy az igaz legyen emberszerető, és azzal a jó reménnyel töltötted el gyermekeidet, hogy a bűn után (időt) adsz a bűnbánatra.

Az általános közmegegyezés szerint az ószövetség Istene boszszúálló, míg az Újszövetség Isten-képe Jézuson keresztül az irgalmas-ságot, az egyik legfontosabb isteni tulajdonságként állítja elénk. Isten mindenhatóságának és fenségének hangsúlyozása retorikai szükség-szerűség a Bibliában, hiszen a láthatatlan és ábrázolhatatlan Isten hitét hirdeti egy olyan korban, ahol a bálványok látható szobrok formájában jelen voltak mindenütt a szomszédok vallási kultúrájában. Még fontosabb lett ezt hirdetni, a babiloni fogság idején (Kr. e. 597-538), amikor a deportált zsidók egyrészt saját templomuk pusztulását siratták, másrészt szembesülniük kellett az idegen országban az övéknél nagyobb pogány templomok látványával és az óriási istenszobrokkal, sőt istenkirályok hatalmával. Ekkor a bibliai irodalomban Jahve udvartartása, angyalainak száma és hierarchikus rendszere egyre gazdagodik, hogy ellensúlyozza a földi „istenségek” látszat nagyságát, és kiemelve a Mindenható nagyságát, ítéletének megfellebbezhetetlenségét. Ez a szituáció Jahve nagysága hangoztatásaként ítéletének megfellebbezhetetlenségének leírásaként és abszolút tekintélyének szemléltetéseként egyre félelmetesebb istenképet festett olvasói elé.

Az „Elohim” istennév etimológiája homályos, de valószínűleg összefonódott az abszolút hatalom képével, aki Rudolf Otto 1917-ben megjelent vallásfenomenológiai munkája szerint egészen más, mint az ember, következésképp a hatalma is egészen más, mint az embe-

ré. E kategóriát olyan terminusokkal írja le, mint a végletes függőség megrendült átélése, a „teremtményérzet”, illetve a szent ambivalenciáját kifejező „tremendum” (félelem) és „fascinans” (megragadottság): az istenitől való megrettenés, félelem – illetve a hozzá való vonzódás, az iránta való lelkesültség és a lenyűgözöttség érzése. Isten legjellemzőbb tulajdonsága a szentsége, amely mindent felülmúl. Ezért az Ószövetségben gyakorta az Istent „háromszor szent”-nek nevezik. Mircea Eliade 1957-ben A vallási lényegről írt könyvében a következő módon definiálja a szentséget: *„A szent jelenségét egész sokféleségében kívánjuk megvilágítani, és nemcsak irracionális oldalát tartjuk szem előtt. Nemcsak a vallás nem racionális és racionális elemei közötti viszony érdekel bennünket, hanem a szent a maga egészében. A szent első meghatározása pedig a következő: a profán ellentéte.”*

Az Újszövetség szemléletét jól fejezi ki a III. misekánon imádságának a következő mondata: *„Valóban szent vagy, Istenünk, és méltán dicsóít téged alkotásod, az egész teremtett világ, mert Fiad, a mi Urunk, Jézus Krisztus által, a Szentlélek erejével éltetsz és megszentelsz mindent.”* A fenti prófétai szöveg azonban azt mutatja, hogy Isten irgalma az Ószövetségben sem ismeretlen. A Jézus Krisztus szentsége, a bűnös világhoz való viszonya, tekintélye egyszerre világfeletti, és egyszerre emberközeli is. Jézus missziójának lényege, hogy a világfeletti Atya emberszeretetét hangsúlyozta szavaiban és tetteiben is.

A keresztény igehirdetés és misszió akkor válik sikeressé, amikor az egyház tagjai egyrészt komolyan veszik Isten mindenhatóságát és fenségét, másrészt hatékonyan mutatják meg saját tetteikben Isten irgalmát és jóságát. Vagyis olyan tetteket hajtanak végre, amiért a Mindenhatót imádják azok, akik ezeket látják. Így valósul meg a Jézus utasítása: *„Ugyanígy a ti világosságotok is világítson az embereknek, hogy jötetteiteket látva dicsóítsék mennyei Atyátokat! (Mt 5,16)*